

5. INTERNATIONAL PARIS CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES

February 07-08, 2021

Paris - FRANCE

Proceedings book

Editor:

Dr. Crisanto E. Avila

ISBN – 978-605-70216-9-4

**5. INTERNATIONAL PARIS
CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES**

**February 07-08, 2021
Paris - FRANCE**

Proceedings book

**Editor:
Dr. Crisanto E. Avila**

**All rights of this book belong to IKSAD Global Publishing House
Authors are responsible both ethically and juristically
IKSAD Globa Publications - 2021©
Issued: 24.02.2021**

ISBN - 978-605-70216-9-4

COVID-19 PANDEMİSİNDE YAŞANAN KARANTİNA ÖNLEMLERİNİN MÜZİK YORUMCULARINA OLAN ETKİLERİ

Doç. Dr. Mihalis Kuyucu
Alanya HEP Üniversitesi

Özet

2020 yılının başında yaygınlaşan Covid-19 pandemisi tüm dünyada çok derin ekonomik etkiler yaratmıştır. Yaşanan kısıtlamalar ve karantina önlemleri hemen hemen tüm sektörlerin çalışmasını sekteye uğratmıştır. Kapanmak zorunda olan işletmelerin çalışanlarının işine ya son vermek ya da ücretsiz izne çıkartmak zorunda kalmıştır. Covid-19 pandemisi nedeniyle ekonomik anlamda sıkıntı yaşayan sektörlerden biri de müzik sektörü olmuştur. Albüm satışlarının düşmesi ve telif sistemindeki aksaklıklar nedeniyle müzik insanlarının tek gelir kaynağı konser ve sahnelerdeki performansları olmuştur. Pandemi döneminde karantina önlemleri nedeniyle yasaklanan konserler ve kapanmak zorunda kalan sahneler müzisyenlerin gelirlerini durdurmuştur. Bu çalışmada Covid-19 pandemisi boyunca yaşanan karantina önlemleri sonucunda evlerinde kalan müzik yorumcularının pandemi dönemini nasıl geçirdikleri araştırılmıştır. Bu kapsamda 2020 yılının Nisan ile Ağustos ayları arasında müzik endüstrisinde yorumcu – şarkıcı olarak faaliyet gösteren 33 müzik insanı ile mülakatlar yapılmış ve pandeminin kendilerine olan etkileri araştırılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde Covid-19 pandemisinin Türkiye ve Dünya ekonomisine olan etkileri üzerine bir kavramsal araştırma yapılmıştır. İkinci bölümünde ise mülakata katılan müzik yorumcularının pandemi döneminde müzik sektörünün yaşadığı sorunlara yönelik düşünceleri derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Covid-19, Karantina, Müzik Endüstrisi, Ekonomi

EFFECTS OF QUARANTINE MEASURES EXPERIENCED IN COVID-19 PANDEMIC ON MUSIC SINGERS AND GROUPS

Abstract

The Covid-19 pandemic, which spread at the beginning of 2020, had profound economic effects all over the World. Restrictions and quarantine measures have disrupted the operation of almost all sectors. The employees of enterprises that had to close had to either terminate their jobs or take unpaid leave. One of the sectors that experienced economic difficulties due to the Covid-19 pandemic was the music industry. Due to the decrease in album sales and the problems in the royalty system, the only source of income for musicians was their performances in concerts and stages. During the pandemic period, the concerts that were banned due to quarantine measures and the scenes that had to be closed stopped the income of the musicians. In this study, it was investigated how the musicians and music singer who stayed in their homes as a result of the quarantine measures experienced during the Covid-19 pandemic passed the pandemic period. In this context, interviews were conducted with 33 music people who were active as singers and performers in the music industry between April and August 2020 and the effects of the pandemic on them were investigated. Covid-19 in the first part of the study of the effects of Turkey and the world economy has made a conceptual

research on pandemic. In the second part, the thoughts of the music singers who participated in the interviews about the problems experienced by the music industry during the pandemic period were compiled.

Key Words: Music, Covid-19, Quarantine, Music Industry, Economy

1.Giriş

2019 yılı aralık ayı içerisinde Çin'in Wuhan kentinde deniz ürünleri ve hayvan satışlarının yapıldığı bir pazar yerinde görülen 2019-nCov, bilinen yaygın adıyla Koronavirüs, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Şubat 2020 tarihinde tanımlanmış ve Covid-19 olarak isimlendirilmiştir (Demir, Günaydın, & Demir, 2020: 81).

2019 yılının sonunda ortaya çıkan koronavirüs salgınında virüsün genetik yapısı da dahil olmak üzere, bu hastalığın yeni tip bir koronavirüsten kaynaklandığını ortaya koyan ilk rapor 24.01.2020 tarihinde Zhu ve diğerleri (2020) tarafından sunulmuştur. Aynı gün Huang ve diğerleri (2020) tarafından yayınlanan başka bir çalışmada ise laboratuvar onaylı 41 hastanın 27'sinin Huanan Deniz Ürünleri Pazarı ile temaslı oldukları ve en sık görülen belirtinin yüksek ateş olduğu (vakaların %98'i) belirlenmiştir. Bu çalışma, Covid-19'un çıkış noktasının belirlendiği ilk çalışmadır. Chan ve diğerleri (2020) ise Covid-19'un insandan insana yayılımını gösteren ilk çalışmayı yayınlamıştır. Salgının insandan insana bulaşması ile ilgili kapsamlı ilk çalışma Li ve diğerleri (2020) tarafından 29 Ocak 2020'de yayınlanmıştır. Covid-19 salgını, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde "Pandemi", yani "küresel salgın" olarak sınıflandırılmıştır.

Salgın, ilk çıkış noktası Wuhan'dan Uzakdoğu ve Güney Asya ülkelerine sıçramış, sonrasında hızlı bir yayılım göstererek Avrupa, Asya, Amerika ve Afrika'da görülmüştür. Salgının merkezi, Çin'de başlamış, sonrasında Avrupa'da ilk durakları İtalya ve İspanya olmuştur. İtalya ve İspanya'nın ardından salgın tüm Avrupa ülkelerinde görülmeye başlamıştır. Salgının ülkelerdeki yayılma hızı hemen her ülkede farklı şekilde gerçekleşmiştir. Dünyanın en kalabalık ülkelerinden Hindistan ve Brezilya'ya salgın nispeten geç ulaşmışsa da çok hızlı bir şekilde yayılmıştır. Türkiye'deki ilk vaka ise Dünya Sağlık Örgütü'nün hastalığı pandemi olarak tanımladığı 11 Mart 2020 tarihinde görülmüştür. Şekil 1'de salgının tüm dünyadaki gelişimi (toplam vaka sayısı) görülmektedir. 16 Ocak 2021 itibariyle tüm dünyada 94 milyon 724 bin 871 vaka ve 2 milyon 26 bin 103 ölüm bildirilmiştir.

2. COVID-19 PANDEMİSİNİN EKONOMİYE OLAN GENEL ETKİSİ

İnsanlığın gördüğü en son küresel salgının üzerinden 100 yıl geçtiği ve bu salgının ulaşım imkanlarının çok kısıtlı olduğu bir dönemde görüldüğü düşünüldüğünde, modern dünyada, 2. Dünya Savaşı'nı göz ardı edersek 1929 yılında yaşanan Büyük Buhran'dan bu yana hem gündelik hayatı hem de ekonomik hayatı böylesine felç eden küresel çapta bir olay ile karşılaşılmaştır. Bu da Covid-19 pandemisinin dünya tarihi açısından ne denli etkili bir olay olduğunu göstermektedir.

Böylesine etkili bir olayın dünya ekonomisini sarsmaması düşünülemezdi, ki öyle de olmuştur. IMF dahi, hükümetlerin hane halklarının ve firmaların hayatta kalmasına yardım etmesi gerektiğini, çünkü salgının genel olarak şiddetli ve benzeri görülmemiş bir olay

olduğunu dile getirmiştir. IMF, gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerinin büyümesinin keskin bir düşüş yaşayacağını, özellikle ağır borçlu ekonomilerin aşağı doğru bir çapa gibi düşeceğini belirtmiştir.

COVID-19 salgınının neden olduğu ekonomik zarar, büyük ölçüde talepteki düşüşten kaynaklanmaktadır. Bu da küresel ekonomide mevcut mal ve hizmetleri satın alacak tüketicilerin olmadığı anlamına gelmektedir. Bu dinamik, seyahat ve turizm gibi ağır etkilenen sektörlerde açıkça görülmektedir. Virüsün yayılmasını yavaşlatmak için devletler, hem ülke içerisinde hem de yurt dışından kendi ülkelerine yapılan seyahatlere kısıtlamalar getirmiş, bu da birçok insanın tatil veya iş gezileri için uçak bileti satın alamaması anlamına gelmiştir. Tüketim talebindeki bu azalma, havayollarının planlanan gelirlerini kaybetmesine neden olmuş, bu da daha sonra yaptıkları uçuş sayısını azaltarak harcamalarını kısmaları gerekliliğini ortaya çıkartmıştır. Ortaya çıkan bu tablo, şirketlerin maliyetlerini azaltabilmek için personelleri işten çıkartmasını gerektirmiştir.

Aynı dinamik tüm endüstriler için de geçerlidir. Örneğin günlük işe gidiş gelişler, sosyal etkinlikler ve tatillerin durması nedeniyle petrol ve yeni otomobile olan talep düşmüştür. Şirketler, gelir kaybını telafi etmek için personel çıkarmaya başladıkça kaygı artmış, yeni işsiz olan çalışanların da mal ve hizmetleri satın almaya gücü yetmemesi, bir tür sarmal etkisiyle ekonominin geneline yayılmıştır. Bu da COVID-19 salgınının Büyük Buhran ölçeğinde küresel bir durgunluğa yol açıp açmayacağı konusunda hem endişeleri hem de tartışmaları doğurmuştur.

Mart ayı itibarıyla tüm dünyaya yayılan ve devletlerin, karantinalar ile enfeksiyonun yayılmasını önleme amacıyla hayata geçirdiği tedbirler, tüm dünyada ekonomik göstergeler üzerinde derin etkilere yol açmıştır. Bugüne kadar küresel salgın, genel olarak hizmetlerden turizme, tıbbi malzemelerden ve diğer küresel değer zincirlerine, tüketici elektroniğinden ve finans piyasalarından enerji, ulaşım, gıda ve bir dizi alana kadar geniş bir yelpazede uluslararası ekonomik ve ticari faaliyetleri etkilemiştir. Salgın nedeniyle piyasalarda arz yönü bozulurken, talep açısından farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Buna göre temel ihtiyaç maddelerini stoklamak normal karşılanırken, diğer mal ve hizmetlerin terkedilmesi ile finans piyasalarında küresel bir belirsizlik ortaya çıkmıştır (Öztürk vd. 2020: 58). Bu nedenle Covid-19 salgını yalnızca halk sağlığı krizine yol açmakla kalmamış, aynı zamanda küresel bir durgunlukla birleşerek, dünya çapında siyaseti ve gücü değiştirme potansiyeline sahip bir olgu olarak değerlendirilmiştir (Açıkgöz ve Günay, 2020: 524).

Küresel pandemi sonucunda sektörel bazda birçok alanda olumsuz sonuç ortaya çıkmıştır. Covid 19 salgını sürecinde turizm sektörü de durma noktasına gelmiş, dışarıda yeme içme alışkanlıkları değiştiği için yüzde 80'e talep azalması ortaya çıkmıştır. Bu durum tarımsal gıda talebinde düşüşe neden olurken, tarım sektöründe esnekliğin düşük olması dolayısıyla salgının tarımsal gıda talebindeki etkisinin diğer birçok sektöre göre daha düşük olacağını göstermektedir. Enerji, turizm, eğitim ve finans gibi alanlarındaki daralmaların yüzde 50'lerin üzerinde olması da dolaylı olarak tarımsal daralmanın daha düşük olacağını doğrulamaktadır (Duran ve Acar, 2020: 57-58).

Çin'in ardından Avrupa'da sanayi üretiminde de toparlanma sinyallerinin başlaması ile hizmet sektörünün normalleşmeye başlayacağı ve işsizliği azaltan sektörler olarak ekonomiye katkı yapacağı kabul edilmektedir.

Covid-19 salgının etkilediği sektörlerden biri de havacılık olmuştur. Ülkelerin sınırları kapatması ve ülke içerisinde seyahat yasakları, sivil havacılık açısından daha önce görülmemiş boyutlarda durgunluğa neden olmuştur. Uçak seferlerinin yapılamaması havayolu şirketlerine büyük zarar vermiştir. Uluslararası Sivil Havacılık Organizasyonu tahminlerine göre sektörde daralma bölgesel çapta yüzde 5 ile yüzde 9'luk daralmayı da beraberinde getirecektir (Duran ve Acar, 2020: 59-60).

3. COVID-19 PANDEMİSİNİN MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Covid-19 pandemisi ilk ortaya çıkışından bu yana geçen sürede, 200'den fazla ülkeye yayılmıştır. Pek çok makroekonomik gösterge ise Covid-19 nedeniyle bozulmuş durumdadır. Salgın özellikle karantina süreçlerinde ve sonrasında, ekonomik büyüme, işsizlik, enflasyon, ihracat ve ithalat düzeyleri üzerinde etkili olmuştur. Covid-19'un etkili olduğu makroekonomik göstergelerin başında işsizlik rakamları gelmiştir.

1.1 3.1. Pandeminin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi

Şu ana kadar yapılan tahminler, virüsün 2021'de yüzde 2,5 ile yüzde 5,2'lik bir kısmı toparlanma ile 2020'de küresel ekonomik büyümede yıllık-%4,5 ile -%6,0 küçülme yaratacağını göstermektedir. Ancak bununla beraber özellikle ABD ve Avrupa'da Eylül ve Ekim itibarıyla ortaya çıkan ikinci dalga ve uygulamaya yeniden geçilen kısıtlamalar, bu ekonomik iyileşmelerin de zayıflayabileceğini göstermektedir (CRS, 2020).

Covid-19 salgınının başından bu yana yapılan değerlendirmeler, ekonomik etkilerin beklenilenden çok daha yüksek olabileceğini de göstermiştir. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD), Covid-19'un 2020'de küresel ekonomiye en az 2 trilyon dolara mal olacağını açıklamıştır (Açıkgöz ve Günay, 2020: 524). Sonrasında bu tahminler revize edilmek zorunda kalmıştır. Tablo 1'de Covid-19 salgını doğrultusunda ekonomik büyüme tahminleri görülmektedir.

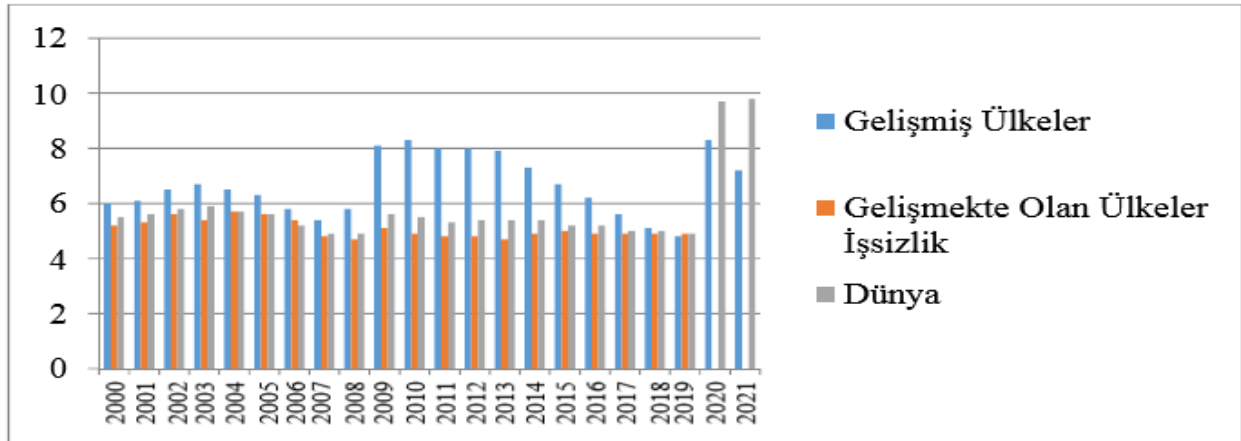
Tablo 1. Ekonomik Büyüme Tahminleri (Mamusevich, 2020)

	2020 Mart sonuna kadar yapılan tahminler					2020 Mart sonrası tahminler				
	2019 Büyüme (IMF)	Dünya Bankası (Ocak 2020)	S&P Global Ratings	Moody's	IIF	IMF	Economist Intelligence Unit	Oxford Economics	AVG (Nisan)	IMF 2021 Büyüme Tahmini
Dünya	2,9	2,5	0,4	0,5	0,4	-3,0	-2,5	-2,8	-2,8	5,8
ABD	2,3	1,8	-1,3	-2,0	-0,4	-5,9	-2,9	-3,8	-4,2	4,7
Euro Bölgesi	1,2	1,0	-2,0	-2,2	-2,8	-7,5	-6,0	-5,5	-6,3	4,7
Çin	6,1	5,9	2,9	3,3	3,5	1,2	1,0	-0,7	0,5	9,2
		2,3 (Mart)								

1.2 3.2. Pandeminin İşsizlik Üzerindeki Etkisi

Özellikle iki haneli işsizlik rakamlarına sahip ülkelerde işsizlik oranının artış eğiliminde olduğunu söylemek mümkündür. 2020'nin üçüncü çeyreği itibariyle G-20 ülkeleri arasında ABD, Arjantin, Brezilya, Güney Afrika, Suudi Arabistan, Şili ve Türkiye için artan işsizlik oranlarının işgücü piyasasını tedirgin etme potansiyeli taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Şekil 2'de işsizlik oranları ülke grupları bazında, Tablo 2'de ise ülkeler bazında görülmektedir.

Şekil 1. İşsizlik Oranları (%)

Tablo 2'de görüldüğü üzere IMF, ABD için 2019 yılında yaptığı tahminlerde 2020 için %3,5'lik bir işsizlik oranı öngörmüş, ancak bu tahmini Nisan 2020'de %10,4 olarak revize etmek zorunda kalmıştır. Nisan 2020'de yapılan revize tahminlerde en yüksek farklılık ise İspanya ve Türkiye'de gerçekleşmiştir. İspanya için 2020 tahmini %13,2'den %20,8'e çıkarılmış, Türkiye için ise %12,8'den %17,2'ye yükseltilmiştir.

Tablo 2. Ülkelere Göre İşsizlik Oranı Tahminleri (Köse, 2020: 53)

Ülkeler	2019	2020 Tahmin	Nisan 2020 Tahmini
ABD	3,7	3,5	10,4
Çin	3,6	3,8	4,3
Japonya	2,4	2,4	3
Almanya	3,2	3,3	3,9
Birleşik Krallık	3,8	3,8	4,8
Fransa	8,5	8,4	10,4
İtalya	10	10,3	12,7
Brezilya	11,9	10,8	14,7
Rusya	4,6	4,8	4,9
Kanada	5,7	6	7,5
Güney Kore	3,8	4,2	4,5
İspanya	14,1	13,2	20,8
Avustralya	5,2	5,1	7,6
Meksika	3,3	3,4	5,3
Endonezya	5,3	5	7,5
Hollanda	3,4	3,3	6,5
Türkiye	13,7	12,8	17,2

1.3 3.3. Pandeminin Enflasyon Üzerindeki Etkisi

Salgının ilk başladığı günlerde insanların panikle işlenmiş ve paket gıdaları stoklama ihtiyacı hissetmesi nedeniyle konserve ve paketli gıdalara olan talepte patlama yaşanmış, ayrıca kişisel hijyenin sağlanması için gerekli olan temizlik malzemeleri, kolonya, dezenfektan ve tuvalet kağıdı, havlu, peçete gibi ürünlere de ciddi bir talep artışı görülmüştür. Ülkeler de artan talep doğrultusunda ihracat kısıtlamalarına gitmiş, bu durum başta işlenmiş ve paketli gıdalar ile temizlik ürünlerinde ciddi bir fiyat artışına neden olmuştur. Bu durum enflasyon tahminlerini de alt üst etmiştir. Tablo 3'te ülkelere göre enflasyon tahminleri görülmektedir. 2020 yılı tahminlerinde Nisan 2020'de revizeler yapılmıştır. Gıda ve temizlik ürünlerindeki talep artışı ve artan enflasyona karşılık, enflasyon sepetinde yer alan diğer ürünlere olan talebin durma noktasına gelmesiyle genel enflasyon oranlarındaki tahminler aşırı farklılık göstermemekle birlikte, 2021 yılında genel enflasyon düzeyinin domino etkisi ile artacağını tahmin etmek zor değildir.

Tablo 3. Ülkelere Göre Enflasyon Tahmini (Köse, 2020: 55)

Ülkeler	2019	2020 Tahmin	Nisan 2020 Tahmini
ABD	1,8	2,3	0,6
Çin	2,9	2,4	3,0
Japonya	0,5	1,3	0,2
Almanya	1,3	1,7	0,3
Birleşik Krallık	1,8	1,9	1,2
Fransa	1,3	1,3	0,3
Hindistan	4,5	4,1	3,3
İtalya	0,6	1,0	0,2
Brezilya	3,7	3,5	3,6
Rusya	4,5	3,5	3,1
Kanada	1,9	2,0	0,6
Güney Kore	0,4	0,9	0,3
İspanya	0,7	1,0	-0,3
Avustralya	1,6	1,8	1,4
Meksika	3,6	3,1	2,7
Endonezya	2,8	3,3	2,9
Hollanda	2,7	1,6	0,5
S. Arabistan	-1,2	2,2	0,9
Türkiye	15,2	12,6	12,0
İsviçre	1,7	0,6	0,5

1.4 3.4. Salgının Dış Ticaret Üzerindeki Etkisi

Dünya ticaretinde dev bir yeri olan, tek başına küresel imalatın neredeyse üçte birini yapan, makine ve otomotiv gibi sanayi sektöründe üretilen mallarda kullanılan ara malların neredeyse beşte birini tek başına üretip ihraç eden Çin’de ortaya çıkan Covid-19 salgımından en fazla etkilenen sektörlerden biri de şüphesiz dış ticaret sektörüdür. Çin’de salgın kaynaklı olarak yaşanan arz şoku, domino etkisi ile dünyadaki hemen her sektördeki üreticilerin üretim yapamamasına neden olmaktadır. Üretimin gecikmesi, küresel tedarik zincirinin aksamına, üretim yapamayan şirketlerin hisse senetlerinin fiyatlarında çöküşe neden olmaktadır. Çin’in dünyanın üretim merkezi olduğu düşünüldüğünde, Çin’in üretiminde yaşanacak en ufak bir aksamının küresel üretim ve tedarik zincirini bozmaması imkansızdır.

Dünyanın en büyük ihracat ekonomileri olan Çin, ABD ve Almanya için toplam aylık ihracata bakıldığında, Çin’in Şubat 2020’de ihracatta keskin bir düşüş yaşadığını ancak hızla toparlandığını, Mart 2020’de ise normale döndüğünü söylemek mümkündür. Ancak aynı şeyi ABD ve Almanya için söylemek mümkün değildir. ABD ve Almanya, Nisan 2020’de ihracatta bir düşüş yaşamış, ancak Çin kadar hızlı toparlanamamıştır.

4. COVID-19 PANDEMİSİNİN DÜNYA EKONOMİSİNE SEKTÖREL ETKİLERİ

Salgın, hizmet sektörünü çok ciddi etkilemiştir. Özellikle turizm sektörü başta olmak üzere yeme / içme, bu sektörlerle iş yapan diğer sektörler ve ulaşım hizmetleri ciddi yara almıştır. Salgının başladığı günlerden itibaren panikle yapılan gıda ve temizlik ürünleri alışverişleri doğrultusunda yaşanan talep patlamasına karşılık diğer sektörlerdeki harcamaları

bıçak gibi kesmeleri sonucunda yaşanan arz şoku, ekonominin ciddi bir darboğaza girmesine neden olmuştur. Bu da ekonominin çarklarının daha yavaş dönmesi anlamına gelmektedir.

Küresel karantina, en ciddi zararı havayolu şirketlerine vermiştir. Bu şirketlerin kilometre başına yolcu gelirlerinde (RPK) Aralık 2019'dan bu yana %40 düşüş yaşanmıştır. Düşen hisse senedi fiyatları, özellikle borçlu ve kârsız (düşük maliyetli) havayollarını da tehlikeye atmıştır. Öte yandan salgın, otomotiv sektörünün problemlerini de büyütülmektedir. Küresel otomotiv piyasasının 2020 yılında %10'dan fazla daralma yaşadığı düşünülmektedir. Otomotiv sektöründeki bu daralmadan öncelikle ön saflarda yer alan otomotiv perakendecileri ve toptan satıcıları etkilenmiş olmakla birlikte tedarikçilerin de olumsuz etkilendiği aşıkardır.

Tablo 4'te salgından iyi ya da kötü etkilenen sektörler ve etkilenme dereceleri görülmektedir. Buna göre toptan ve perakende ticaret, imalat, emlak ve konaklama ve yiyecek içecek hizmetleri salgından en çok etkilenen sektörlerdir. Sanat, eğlence ve spor ile ulaşım, depolama ve haberleşme sektörleri üst orta düzeyde salgından etkilenmiştir.

Tablo 4. Covid-19 Pandemisinden Etkilenen Sektörler (Köse, 2020: 59)

Sektörler	Sektörün Salgından Etkilenme Derecesi
Toptan ve Perakende Ticaret	Yüksek
İmalat	Yüksek
Emlak, İdari ve Destek Hizmetleri Faaliyeti	Yüksek
Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri	Yüksek
Sanat, Eğlence, Dinlenme, Spor Hizmetleri	Orta Yüksek
Ulaşım, Depolama ve Haberleşme	Orta Yüksek
İnşaat	Orta
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	Orta
Madencilik ve Taş Ocağı	Orta
Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık	Orta Düşük
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	Düşük
Eğitim	Düşük
Kamu Yönetimi ve Savunma Hizmetleri	Düşük
Kamusal Hizmetler(Elektrik, Doğalgaz Vb.)	Düşük

Tablo 5'te sektörlerin salgından etkilenme şekilleri görülmektedir. Buna göre otomotiv sektörü, bireysel kullanım alanında ciddi ölçüde olumsuz etkilenmiştir. Dünyanın en önemli otomobil ihracatçısı konumundaki ülkelerde dahi otomotiv ihracatı büyük düşüş yaşamıştır. Ancak otomotiv sektörü, küresel ticaretin e-ticarete kayması, insanların ihtiyaçlarını internet üzerinden sipariş vermesi nedeniyle bu iş hacmini karşılayacak yeni araçlara ve/veya var olan araçların bakımına ihtiyaç duymuştur. Bu anlamda da otomotiv sektörü salgından olumlu etkilenmiştir.

İnşaat ve emlak sektörü salgından koşulsuz olumsuz etkilenen bir sektör olmuştur. İnsanların temel ihtiyaçlara yönelmesi ile inşaatlar durmuş, üretimin durması ile imalat sektörü yara almış, insanların belirsizlikler nedeniyle yüksek kredi talebine karşılık, verilen kredilerin geri dönmemesi nedeniyle finansal servisler, okulların ve üniversitelerin kapalı olması nedeniyle eğitim sektörü ve eğitim sektörüne hizmet sunan tüm yan sektörler, şehirler ve ülkeler arası ulaşımın kısıtlanması nedeniyle havacılık, kara yolu, demir yolu ve deniz yolu

ulaşmaları, seyahat kısıtlamalarının yanında sektörel faaliyet yasakları nedeniyle turizm, genel olarak ekonominin olumsuz etkilenmesi ve üretimin azalması ile petrole ve enerjiye olan ihtiyacın azalması ile petrol / gaz sektörleri salgından olumsuz etkilenmiştir.

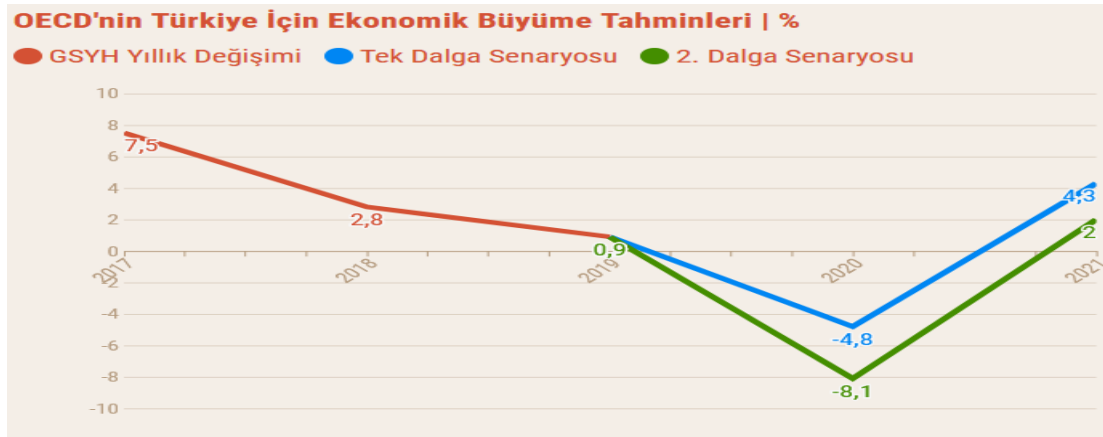
Salgından olumlu yönde etkilenen sektörler de bulunmaktadır. Her şeyden önce salgında gelirlerini artıran en temel sektör, gıda işleme ve perakende sektörü olmuştur. İnsanların temel ihtiyaçlara yönelmesi bu etkinin temel sebebidir. Ayrıca sağlık sektörü de salgından gelir artışı anlamında olumlu etkilenmiştir. Temizlik ve hijyene olan ilginin artması ile kişisel bakım ve sağlık sektörü, uzaktan çalışma ve ihtiyaçların internet üzerinden karşılanması ile bilgi işlem teknolojileri sektörü ve e-ticaret ve tarım sektörleri salgından olumlu anlamda etkilenen sektörler olmuştur.

5. COVID-19 PANDEMİSİNİN TÜRKİYE EKONOMİSİNE ETKİLERİ

Türkiye’de ekonomi, salgın önlemlerinin en üst düzeyde uygulandığı 2020’nin ikinci çeyreğinde %9,9 küçülmüştür. 1 Haziran itibariyle başlayan ‘Kontrollü Sosyal Hayat’ dönemi ve ekonomiyi canlandırmaya yönelik açılan kredi muslukları ile üçüncü çeyrekte ekonomi %6,7’lik büyüme göstermiş, bu performans, Türkiye’ye OECD ülkeleri arasında üçüncü çeyrek büyümesi bazında en hızlı büyüyen ülke olmuştur. Buna karşılık 2021 yılı için Yeni Ekonomi Programı’nda (YEP) hedeflenen %5,8’lik büyümeye ulaşılması zor gözükmektedir. OECD ve IMF de Türkiye’nin 2021 büyümesini %3 ile %5 aralığında tahmin etmektedir.

OECD tahminlerine göre Türkiye ekonomisinin, olası COVID-19 salgının 2. dalgası önlendiği takdirde 2020’de %4,8 daralacağı, 2021’de ise %4,3 büyüyeceği tahmin edilmektedir. COVID-19 salgının 2. dalgasının yaşanması durumunda ise 2020 yılında Türkiye ekonomisinin GSYH’sinin %8,1 düşeceği, 2021’de de sadece %2 büyüyeceği öngörülmüştür.

Şekil 2. OECD’nin Türkiye Ekonomisi Büyüme Tahminleri

Bunun yanında IMF’nin ekim ayında yayınladığı raporda ise 2020’de Türkiye ekonomisinin %5 daralacağı, 2021’de de milli gelirin %5 artacağı tahmin edilmiştir.

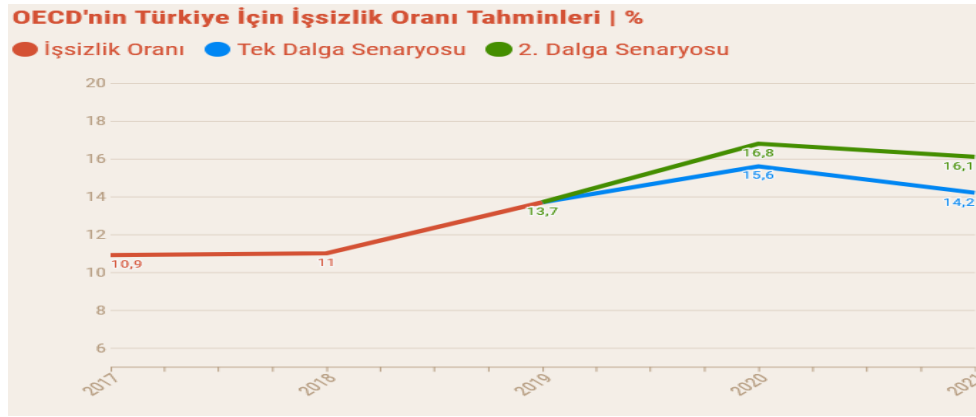
Tablo 5. IMF’nin Türkiye Tahminleri (IMF, 2020)

Gösterge	2019	2020	2021
Ekonomik Büyüme	0,9	-5	5
Enflasyon	15,2	11,9	11,9
Cari Açık / GSYH	1,2	-3,7	-0,9
İşsizlik Oranı	13,7	14,6	12,4

Türk ekonomisinin en önemli problemlerinden biri olan kronik işsizlik sorununa salgın koşulları da eklenince milyonlarca hanede geçim sıkıntısı baş göstermiş durumdadır. İşsizliğin artışı engellemek için alınan işten çıkarma yasağı gibi polisiye tedbirlerin yanında kısa çalışma ödeneği devreye alınıp işsizlik sorununa çare üretilmeye çalışılmışsa da pandemi önlemlerinin kalkması durumunda resmi işsizlik oranının %17-18'lere ulaşması beklenmektedir.

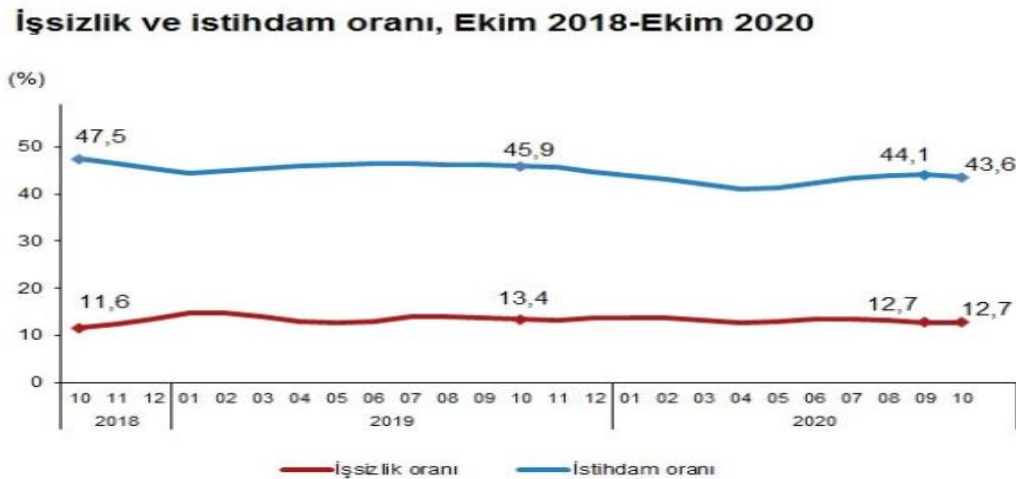
OECD'nin tek dalga senaryosunda Türkiye'deki işsizlik oranının 2020 sonunda %15,6 olacağı, 2021 sonunda ise %14,2 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmiştir. 2. dalga senaryosunda ise 2020 yıl sonundaki işsizlik tahmini %16,8, 2021 yıl sonu için ise %16,1'dir. IMF Raporlarındaki işsizlik oranı tahminleri ise 2020 yılı için %14,6, 2021 yılı için ise %12,4 düzeyindedir.

Şekil 3. OECD'nin İşsizlik Tahminleri

TÜİK ise Ekim 2020'de yayınladığı İşgücü İstatistikleri'nde Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştakilerde işsiz sayısının Ekim 2020 itibariyle bir önceki yılın aynı dönemine göre 391 bin kişi azalarak 4 milyon 5 bin kişi olduğunu, işsizlik oranının 0,7 puanlık azalış ile %12,7 seviyesinde gerçekleştiğini, tarım dışı işsizlik oranının ise 0,9 puanlık azalış ile %14,8 olduğunu açıklamıştır.

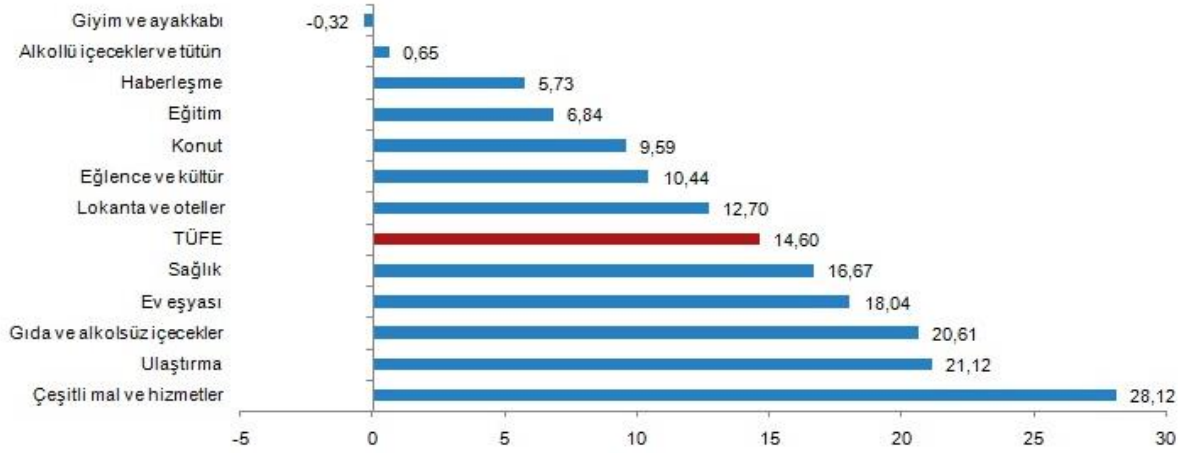
Şekil 4. İşsizlik ve İstihdam Oranları (TÜİK)

Öte yandan Türkiye, enflasyon oranı en yüksek OECD ülkelerinden biridir. TÜİK'in Aralık 2020 verilerine göre Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), yıllık %14,60, aylık ise %1,25 düzeyindedir. TÜFE, 2020 yılı aralık ayında bir önceki aya göre %1,25, bir önceki yılın aralık ayına göre %14,60, bir önceki yılın aynı ayına göre %14,60 ve on iki aylık ortalamalara göre %12,28 artış gerçekleşti.

Şekil 5. TÜFE'deki Değişim (TÜİK)

TÜFE ana harcama gruplarına göre yıllık değişim oranları (%), Aralık 2020

6. Araştırmanın Amacı Yöntemi ve Önemi

Çalışmanın bu bölümünde Covid-19 pandemisinin birinci dalgasının yaşandığı dönemde müzik sektöründe yorumcu (şarkıcı) olarak faaliyette bulunan sanatçıların pandemi dönemine yönelik düşünceleri araştırılmıştır. Bu kapsamda rassal olarak seçilen Türkçe sözlü müzik üretiminde bulunan 33 müzik yorumcusu ile mülakatlar yapılmış ve covid-19 döneminin birinci dönemi olan 2020 yılının Mart-Nisan-Mayıs aylarını nasıl geçirdiği ve bu döneme yönelik düşünceleri sorulmuştur. Nitel bir araştırma olan çalışmada yapılandırılmış on dakikalık telefon mülakatları yapılmıştır. Yapılandırılmış mülakatlarda araştırmacı sorulacak soruları önceden hazırlar ve sadece o sorular çerçevesi içinde kalır. Araştırmacı kapalı-açık uçlu olarak nitelenen tercihli sorularla yetinmez, açık-uçlu olarak nitelenen ve deneğin kendini kendi cümleleriyle anlatmasına izin veren sorular hazırlar (Erdoğan,2012:221).

Araştırmanın üç temel sorusu vardır bunlar: “Müzik endüstrisi yorumcuları covid-19 pandemisi hakkında neler düşünüyor? Bu dönemi nasıl geçirdiler?” ve “Covid-19 pandemisi müzik endüstrisinde yorumcu olarak faaliyet gösteren sanatçılara etkisi ne olmuştur? Araştırma 1 Haziran – 31 Temmuz 2020 tarihleri arasında yapılmış, mülakatlar kayıt altına alınmış ve sonrasında analiz edilmiştir.

6.1 Bulgular: Araştırmada elde edilen bulgular içerik analizine tabi tutulmuş ve içinde “covid-19” , “pandemi” , “korona” kavramları ilişkili olarak kategorize edilmiş ve derlenmiştir. Bulgular analiz edilirken müzik sanatçılarının vermek istediği mesajlar ve yaşadıkları kısıtlamalara yönelik tepki ve görüşleri kategorileştirilmiştir. Tablo 6’da araştırmaya katılan ve pandemi dönemine yönelik görüşlerini aktaran sanatçıların yaptığı açıklamaların özeti sunulmuştur.

Tablo 6. Müzik Yorumcuları Covid-19 Pandemi Döneminde Neler Yaptılar? Bu dönem ile ilgili Neler Düşündüler?

Sanatçı	Açıklamaları ve Yorumları
Nur Yoldaş	Konserlerim iptal oldu. Bu arada bol bol kitaplar okundu, filmler seyredildi, diziler seyredildi, kediler köpeklerle oynandı böyle bir süreç yaşadım
Buzuki Orhan Osman	Ben pandemi döneminde yani 2020 yılında mesleğimi değiştirdim. Mesleğim müzik ama çiftçilik yapıyorum şu an Yunanistan'da. Benim pandemi döneminde en çok içime sindiremediğim şey, Türkiye'de 60 sanatçıyla konserler yapıldı. Yeditepe İstanbul Konserine devletin 30 milyon lira para ayırdığı söylendi. O 30 milyon lira ile 5 bin tane aileye bakabilirdi devlet. 60 tane adama sen böyle konser nasıl yapabilirsin? Ben de vergi mükellefi bir adamım, sanatçuyum, profesyonelim. Sanatçılar evde oturdular ve hala oturuyorlar. Madem bir şey yapacaksınız geniş kapsamlı yapın! Devlet istese 100 bin müzisyene bakar. Bunu ben açıkçası hiç içime sindiremedim.
Burcu Güneş	Pandemi döneminde ben hiç sosyal medyadan canlı yayım kafasında olamadım. Instagram'dan yapılan canlı yayınların o dönem birazcık suyu çıktı. Herkes canlı yayında. Herkes aynı saatlerde canlı yayında olunca server da çöktü. Doğru düzgün konuşmalar akıcı olmamaya başladı, kesildi. "Benim de yapmam gerekir" mantığıyla o işlere girmek bana göre değil.
Melek Mosso	Karantina döneminde herkes gibi hemen hemen üretebildiğim kadar bir şeyler üretmeye yoğunlaştım.. Kitap okudum, yazılarımı, hayatımı ve düşüncelerimi düzenledim diyebilirim. Onun dışında yeni tabii ki şarkılar besteledim ve en azından önümüzdeki günler için bu kötü günler aradan çekildiğinde nasıl bir plan, yol haritası izleyeceğimi düşündüm, hayal ettim. Bu şekilde hayal kurarak geçiyor benim için
Aşkın Nur Yengi	3 ay ben de hiç çıkmadan ve çocuğum olduğu için de maksimum dikkat ve gayretle geçirdim o zamanı. Ama belli bir süreden sonra hem ekonomik olarak, hem psikolojik olarak hayata katılmak gerekiyor
Zeynep Dizdar	Pandemi olayında ben bir şok yaşadım. "Ne oluyoruz" dedim "ne oluyoruz, ne oluyoruz?"... Eve kapandık. Evdeyim, spor yapıyorum, İnterneti karıştırdım, kayıtlara baktım ve gerçekten fırsat bulamadığımı anladım. Çünkü gün içerisinde o kadar çok şeye koşturuyoruz ki. Korona pandemisinde sadece parasal anlamda, maddi anlamda endişe uzadıkça, zaman uzadıkça, "Hay Allah biz nasıl para kazanacağız?" demeye başladım. Çünkü bizim işimiz eğlence işi, bizim işimiz topluluk işi. "Biz şimdi ne yapacağız?" kara kara bunu düşünüyorduk. Nereden para kazanacağız, nasıl para kazanacağız? Çünkü hiçbir şekilde destek görmüyoruz
Yeşim Salkım	Ben kendi adıma, mesleğim adına, müzisyenler adına burada bir şey gördüm ki bu insanlar iki, üç aydır aç oturuyorlar arkadaşım bu kadar basit yani. Ve bu insanların bir an önce kendileri adına bir oluşumun içerisine girmesi lazım. Ne sigortaları var, ne gelecek şeyleri var bunu oluşturmaları lazım. Yani bu Popsav'dı efendim Mesam'dı öbürüydü berikiydi bunları da düşünsün rica edeceğim. Bunların da düşünülmesi lazım, bunların da bir masaya yatırılması lazım diye düşünüyorum yani benim şahsi düşüncem
Ferhat Göçer	Pandemi sürecinde gerçekten en çok etkilenen sektörlerden bir tanesi müzik sektörü oldu. En çok etkilenen diyebilirim. Tamamen çünkü durdu. Yani kalp atışları durdu, öyle söyleyeyim. Tam bir koma dönemi yaşandı
Cenk Eren	Ben ve benim tarzımdaki arkadaşlarım orkestralarını her zaman korur kollarız ki öyle yaptık. Fakat bunun dışında kayıt dışı çalışan ve herhangi bir solisti olmayan çok müzisyen, sanatçı arkadaşlarımız var. Belki isim olmamış bir sürü, yüzlerce, binlerce müzisyen arkadaşımız var, onlar çok zor durumda kaldılar. Bizler tabii ki çalışmadan durabiliriz, orkestralarımıza da bakabiliriz, baktık da zaten ama diğer müzisyenler için çok bir şey yapılamadı. Onlar sigortasız çok çalışan olduğu için devlet yardımlarından da faydalanamadılar.
Berksan	Ben daha Wuhan'da bu işler patladığında "inşallah bu bir salgına dönüşmez" diyenlerden biriydim. Türkiye'ye ve Avrupa'ya yayılmadan hemen önce İtalya'daydık çekim için gitmiştik Milano'daydık Hande Yener, ben ve ekip

	arkadaşlarımız hep beraberdik. Biz yolculuğumuzu maskelerle, eldivenlerle yaptık ve bize havaalanında gülüyorlardı.
Yalın	Evde oturdukça insan zaten karantina ortamında üretken olmaya çalışıyor, zaten bir şeyler üretmezsen kafayı yersin. Dolayısıyla evde sabah kalkıyorum elimde gitar, akşam yatıyorum elimde gitar, devamlı şarkı yazmaya, bir şeyler üretmeye gayret ediyorum. O da bana iyi geliyor. Daha önce Instagram'da hiç canlı yayın yapmamıştım. Aklımda da vardı yani bir gün bir konserden, işte bir provadan bir canlı yayın açayım da yapayım bu işi diye bir şey de vardı aklımda. Bu salgın döneminde bir gün 'evde gitar çalıp şarkı söyleyebiliyorum, açayım hem ben mutlu olayım, hem izleyenler, dinleyenler mutlu olsun' dedim. Yola çıktım çok enteresan rakamlara gitti iş. Bayağı milyonlarca insana gitti Instagram'dan yaptığım o canlı yayınlar. Bu dönem babam dahil herkes canlı yayın yapar hale geldi
Simge	Pandemi döneminde evde birazcık daralıyordum. Ama onun dışında kendime meşgaleler yaratıyorum, resim yapıyorum, spor yapıyorum. Bu süreci iyi değerlendirmeye krizi avantaja çevirmeye çalışıyorum. Tabi her gün oturup masanın başında şarkı yapmak gelmiyor insanın içinden çünkü yavaş yavaş psikolojim bozuluyor. Devletten yardım alamıyoruz zaten biz, biz müzisyenler hiçbir zaman yardım almadık. Kendi sigortamızı bile dışarıdan kendimiz ödüyoruz. Çok zor bir süreç, hani biz şarkıcıyız bizim belki maddi durumumuz yanımızda çalışanlardan biraz daha iyi olabilir, ki öyle, ama benim şu an gitaristimin durumu ortada. Benim müzisyenim sadece sahneden para kazanıyor ve çok zor bir süreçten geçiyor. Eminim evine ekmek götürmeye zorlanan insanlar var aramızda ve birbirimize yardım ediyoruz.
Barış Kömürcüoğlu	Ben bu süreci daha ziyade hep ertelediğim şeylerle değerlendirdim diyebilirim. Yani kendi adıma bir bakıma faydaya çevirdim. Evi bu anlamda hem bir stüdyo hem de bir kütüphane gibi kullandım.
Funda Arar	Sahne çalışmalarımız tamamen durdu. Evlerimizdeyiz malum çocuklarda artık evdeler. Eğitimleri başladı. Onlarla ilgileniyoruz, o biraz bize iyi geldi. Sabahtan belli bir saate kadar onun ödevleri, dersleriyle ilgileniyoruz. Kitap okuyoruz, bol bol yemek yapıp yiyoruz. Evin içerisinde herkes kendi işini kendi yapmak zorunda artık. Bu günlerde herkes biraz daha basit yaşamaya başladı. Kuaför yok. Bu dönemde ben kendi saçımı kendim kestim. Çocuk ilkokul birinci sınıfa başladı. Bilgisayarı tek başına idare edemiyor şu an. Bir öğretmen gibi başındayız hep. Önce konu anlatımları var, konu anlatımlarından sonra onunla ilgili alıştırmalar var. Hayat Bilgisi, Türkçe, İngilizce, Matematik oğlumla beraber böyle geçiriyoruz günleri.
Linet	Şu an maalesef böyle bir savaş içerisindeyiz sağlık açısından. Hani bu taraftan da güçlenmemiz gereken, anlamamız gereken bir süreçteyiz. Top tüfekle olmuyor. Bütün yatırımları maalesef dünya topa tüfeğe yatırmış ama sağlığa yatırmamış. Hani biz gerçekten sağlığımıza yatırım yapalım top tüfeğe değil, artık top tüfekli bir dünya istemiyor, hiç kimse, hiç birimiz istemiyoruz
Barbaros	Bu dönemde herkes dijital ve online konserlere dönmek zorunda kaldı, birbirimizle bire bir temasta olamayacağımız için. Bende evden konserler verdim. Bu fikir tamamen benim menajerimden çıktı. Menajerlik şirketimin çalıştığı uluslararası dünyanın dört bir tarafındaki sanatçılarla beraber online görüşmeler, canlı konserler yapabilir miyiz diye düşündük. İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Yunanca dillerine hakimim, tabi ki hani İspanyolcayı yakın olduğu için de çok iyi anlıyorum. İstanbul'da evimden katıldım bu dinletilere.
Soner Sarıkabadayı	Hep evdeydim. Pandemi döneminde online olarak "Evdeki Ses" diye bir ses yarışması yaptım ve çok yetenekli gençlere ulaşım onlarla tanışıp single yapma şansım oldu. Gençlere yaptığım single'ları da kendi şirketim olan PDND Müzik'ten yayımlandı. Artist aramakla ilgili kısmı biz pandemi sürecinde atlatmış olduk.
Hande Yener	İşimizi nasıl yapacağız diye karamsarlık içine girdik. Müzik sektörünü ayakta tutmamız lazım. İnternette bedava dinleme olduğu için zaten büyük bir yara var, canlı konserler de bitince ülkenin müziği ve sesi kapanmış oluyor

Onur Akın	Bir kitle var ki çok büyük darbe aldı. Dijital konserler yapılabilirdi, devletin kültür sanat bütçesi var zaten. Yaptıkları dijital konserle de, 2 yıllık binlerce müzisyene dağıtılan parayı, yine çok para kazanan müzisyenlere para dağıttılar. Gerçek anlamda ihtiyacı olan müzisyenlere para kazandırmadı devlet.
Erdem Kınay	Konserlerim iptal oldu. Bu süreyi kapanarak proje üreterek devam ettim. En hızlı bu dönemde çalıştım ve oturdum 10 beste yaptım. Kişilere de seslendirdim ve albümü bitirdim.
Lara	İnsanlar kendi özüne döndü, her şeyi sorguladı. Çok fazla şarkı yaptım besteledim. Spora başladım.
Yaşar İpek	Albümü hazırladım, şarkıları okudum fakat sahnede sevenlerimle buluşmamak, sahneye çıkamamak çok, üzdü beni. Allah yardımcımız olsun bekleyeceğiz
Öykü Gürman	İlk başlarda biraz kafayı yedim sürekli çamaşır, bulaşık yemek... Her gün aynı tempoda evle ilgilenmek bir hayli zor olmaya başladı
Göksel	Pandemi başlangıcında ruh sağlığım için Fethiye'ye gittim. Olağanüstü bir durumdu ve yıpranacağımı düşünüp İstanbul'da kalmak istemedim
Ege	Biz millet olarak mizah duygumuzu kaybettik. Bu da bizdeki mutsuzluğu artırdı. Gülmek dünyanın en güzel duygusu, ağlamak kolay da... Mizah amaçlı kitap yazdım ben de pandemi döneminde.
Buray	Konserler durunca biz de otomatik olarak üretime geçtik. Yarım kalan projeleri bitirme imkanım oldu. Kafa dinledim, resim yaptım, kitap okudum, güzel beslendim. Olaya iyi tarafından bakmaya çalıştım
Alex Tataryan	Bence koronayla bizi bir şeye hazırlıyorlar. Gidin evde oturun deseler kimse oturmazdı. Her zaman korkuyla yönetiyorlar insanları. Bir alt yapıya hazırlıyorlar insanları. Bu stratejik bir şey. Bunların detaylarını halk hiçbir zaman bilemeyecek
Sertab Erener	İlk iki hafta şok oldum sindirip kavramak iki haftamı aldı. Daha sonra toparlanmaya çalıştım ve sanki hiçbir şey olmamış gibi albüme devam ettim
Mustafa Ceceli	Pandemi döneminde tamamen ev yapımı olan "Ki Sen"i yaptık ve sonra evde kalıp ardından 4 tane daha şarkı yayınladık. Üreterek geçirdim. Bir daha Allah böyle bir deneyim yaşatmasın. Sektörü durdurmamaya çalıştık
Tuğba Yurt	Salgın döneminde gerekli tedbirleri alarak klip çektik. Boş durmak istemedim. Üretmemek tarzım değil.
Gökhan Akar	Sahneye çıkamadık, işler durdu. Ev konserleri yaptım o biraz bizi mutlu etti.
Hande Ünsal	İnsanlar sosyal mesafeyle birbirlerini görebiliyorlardı, ben de bu duruma özel "İyi misin" şarkısını yaptım. Karantinaya üç kişi başladık biz. Birisi fotoğrafçı arkadaşımı ve evimde klip çektik. Bu dönemi evde çalışarak geçirdik.
Gökhan Türkmen	Sağlık çalışanları için online 8 saatlik konser verdim. Bu da Türkiye'nin online en uzun konseri olmuş oldu

Covid-19 pandemisinin birinci dalgasının yaşandığı Mart-Nisan-Mayıs aylarında müzik yorumcularının yaptığı açıklamalarda en çok ekonomik kaygılarla bir dönem geçirdiklerini, bu ekonomik kaygıların daha çok ekiplerinde yer alan ve tek geçim kaynakları sahne/konser ve benzeri etkinlikler olan müzisyenlere yönelik olduğunu görüyoruz.

Sanatçılar bu dönemi evlerinde ev işleri ile uğraşmanın yanı sıra yüzde 26.92 oranında üreterek geçirmişlerdir. Beste yapmak, evlerinde teknolojik imkanlarla şarkı kayıtları yaparak ve hatta yine evlerinde klip çekerek pandemi dönemindeki zamanlarını daha fazla üreterek geçirmeye çalışmışlardır. Bu çalışmaların sonucunda "home made" kavramı da yaygınlaşmıştır. Mustafa Ceceli evindeki stüdyosunda hazırladığı "Ki Sen" adlı şarkıyı yine evindeki teknolojik avantajlarla kliplendirmiş ve kurgulayarak dijital müzik platformları aracılığı ile müzikseverle paylaşmıştır.

Covid-19 pandemisinde sanatçılar geçmişlerinde hiç olmadığı kadar evlerinde zaman geçirdiklerini ve bunun sonucunda kişisel anlamda spor yaparak, yemek pişirerek,

çocuklarına bakarak zaman geçirmişlerdir. Bunların içinde yüzde 15,38'i ise bir süre pandemi ve kısıtlamalardan dolayı psikolojik anlamda rahatsız olduğuna vurgu yaparken, zamanla bu psikolojik gerginliklerini geçirecek teknoloji aracılığıyla müziğin mutfak bölümünde üretmeye başlamışlardır.

Covid-19 pandemisi diğer tüm sektörlerde olduğu gibi müzik endüstrisinde de teknolojinin ön plana çıktığı bir dönemi başlatmıştır. Teknolojik gelişmeler sayesinde sanatçılar evlerinde müzik üretebilmiş ve müzik çalışmalarına hiçbir aksaklık yaşamadan devam etmişlerdir. Teknolojinin ortaya çıkarttığı bir mecra olan sosyal medya sayesinde dijital konserler vererek kitleleri ile buluşmuşlardır. Pandemi döneminde sanatçılar sosyal medya aracılığı özellikle akşamları tek bir enstrüman veya birkaç enstrümanla evlerinden kısa dinletiler sunmuştur. Burada en çok kullanılan sosyal medya mecrası ise Instagram olmuştur. Türkiye'de Instagram mecrasının yaygınlaşmasının doğal bir sonucu olarak sanatçılarda bu dinletilerini Instagram hesapları üzerinden yapmışlardır. Bu dijital dinletilerin en büyük özelliği ise bedava olması ve sanatçılara herhangi bir gelir sağlamaması olmuştur. Bu açıdan değerlendirildiğinde sanatçılar sahneden kazandıkları ekonomik geliri hiçbir şekilde kazanmamışlardır. Yaptıkları bu Instagram dinletileri ile kitleleriyle buluşarak bir halkla ilişkiler çalışması yapmışlardır.

Bazı sanatçılar Covid-19 pandemisinin insanlara ders vermek için ortaya çıkan bir küresel olay olduğunu savunurken bazıları ise bu pandeminin küresel güçlerin insanları yönetmek adına bilerek ortaya çıkarttığı bir virüs olduğunu iddia etmişlerdir. Alex Tataryan pandeminin küresel güçler tarafından teknoloji aracılığı insanları kontrol etmek ve insanları diledikleri gibi yönlendirmek için çıkartıldığını savunmuştur. Linet ise bu pandemi döneminden dünyanın sağlık konusuna yeteri kadar yatırım yapmadığı için gafil avlandığını savunmuş ve dünyanın topa, tüfeğe yaptığı yatırım ve harcamaların yerine sağlığa daha fazla önem vermesi gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 7. Covid-19 Pandemisinde Müzik Sanatçıları Zamanını Nasıl Geçirdi?

Eylem	(n)	Yüzde (%)
Ekonomik Etkiden Duyulan Kaygı Yaşayarak	13	25,00
Bireysel Sosyalleşme Yönelik Aktiviteler Yaparak	9	17,30
Psikolojik Gerginlik Yaşayarak	8	15,38
Üreterek/ Daha Fazla Çalışarak	14	26,92
Pandemiye toplumsal / sosyal bir açıdan yorumlayarak	2	3,84
Sahne Çalışmalarını Dijitale Taşıyarak	6	11,56
Birden çok yanıt alındığından "n" denek sayısından daha fazladır:	52	% 100

Sonuç

Çin'in Wuhan bölgesinden dünyaya yayılan ve kısa sürede bir küresel salgına dönüşerek Dünya sağlık örgütü tarafından pandemi olarak adlandırılan Covid-19 virüsü tüm dünyaya sosyal ve ekonomik açıdan zor günler geçirtmiştir. Başlangıçta fazla ciddiye alınmayan ama gerek tedavisinin olmaması gerekse çok ölümcül bir virüs olması nedeniyle

bir anda yüzbinlerce insana yayılan pandemi tüm ülkelerde zorunlu karantina tedbirlerinin alınmasına neden olmuştur.

Pandemi nedeniyle alınan karantina önlemleri sonucunda hemen hemen tüm sektörler küresel çapta faaliyetlerini ya tamamen durdurmak zorunda kalmış ya da kısıtlamak zorunda kalmıştır. Müzik endüstrisinin en büyük ekonomik gelir kalemi olan konser ve sahneler, kalabalık kitleler önünde icra edildiği için karantina uygulamalarında durdurulmuştur. Sinema, konser alanları gibi geniş kitlelerin bulunduğu tüm etkinlikler iptal edilmiştir. Bu yasaklar tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de en büyük ekonomik gelirleri sahne kazancı olan müzik sanatçılarına olumsuz etkilemiştir. Müzik yorumcularının solo konser, festivaller ve tüm etkinlikler iptal edilince hem şarkı söyleyenlerin hem de bu şarkılarını sahnelerde icra eden müzisyenlerin cirolarında düşüşler yaşanmıştır. Sektör aylar boyunca sahne ve benzeri kitlesel etkinliklerden para kazanamamış bir ekonomik darboğaza girmiştir.

Bu çalışmada Türkiye’de değişik müzik türlerinde solist olarak müziğin daha çok vitrininde faaliyet gösteren müzik sanatçılarının Covid-19 pandemisi ile ilgili görüşleri araştırılmıştır. Yapılan mülakatlar sonucunda şarkıcı olarak müziğin vitrininde dahi olan sanatçıların müzik sektörünün covid-19 karantina ve kısıtlamaları yüzünden durma noktasına gelmesi nedeniyle ortaya çıkan ekonomik kayıptan dolayı endişeli oldukları görülmüştür. Müziğin solist ayağında olan bu sanatçılar hem kendileri adına hem de beraberinde çalıştıkları müzisyenler, orkestra üyeleri adına çok büyük bir kaygıya girmişlerdir.

Sanatçıların ekonomik kaygılarla dolu günler geçirdikleri bir dönemde önce bir psikolojik şok yaşadıkları daha sonra ise evlerinde gündelik hayatlarını yaşarken teknoloji sayesinde müzik üretimlerine devam ettikleri görülmüştür. Bu aşamada diğer pek çok sektörde olduğu gibi müzik sektöründe de teknoloji önemli bir rol oynamıştır. Teknoloji sayesinde evlerinde ekipleriyle iletişim kuran sanatçılar şarkılarını, demolarını ve hatta video kliplerini dahi üreterek bu dönemi çalışarak verimli hale getirmeye çalışmışlardır. Bu dönemde “home made” (ev yapımı) olarak adlandırılan tamamen teknoloji sayesinde üretilen ev yapımı müzikler de yaygınlaşmıştır. Bunun en somut ve en önemli, ilk sayılacak örneği Mustafa Ceceli tarafından tamamen evde hazırlanan “Ki Sen” adlı şarkı olmuştur. Ceceli bu şarkısının tüm kayıtlarını ve video klibini ev teknolojisiyle hazırladığını belirtmiştir.

Şarkıcıların ekonomik durumlarının müzisyenlere göre daha iyi olması, onların müzisyenler ve gelirlerini sahneden kazanan müzik emekçilerine göre daha rahat bir dönem geçirmesine neden olmuştur. Ancak buna rağmen mülakat yapılan tüm şarkıcılar özellikle müzik emekçilerine yönelik ciddi ekonomik kaygılar taşıdıklarını belirterek özellikle devletin onlara yardımcı olması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Onur Akın devletin müzik emekçilerinin bu dönemde yaşadığı ekonomik sıkıntılara karşı duyarsız olduğunu iddia ederken, Buzuki Orhan lakaplı Orhan Osman, İletişim Başkanlığı tarafından yapılan Covid-19 pandemisi döneminde işsiz kalan müzisyenlere yönelik düzenlenen İstanbul Yeditepe Konserlerinde harcanan bütçenin adil dağıtılmadığını ve bu bütçe ile binlerce müzisyene destek olma imkanının yok edildiğini savunmuştur.

Covid-19 pandemisinde adeta yıldızı parlayan mecrası olan sosyal medya müzik sektörüne de etki etmiştir. Bu dönemde solistler daha çok Instagram aracılığı ile bireysel dinletiler sunarak bu kısa konserler aracılığı ile evde karantina döneminde adeta hapsolan

kitleleriyle buluşmuşlardır. Bu kısa sosyal medya konserleri sanatçılara herhangi bir ekonomik getiri sağlamasa da kitleleri ile buluşmasına ve çevrim içi halkla ilişkiler faaliyetlerini sürdürmelerine fırsat tanımıştır.

Covid-19 pandemisi popüler şarkıcıların dahi psikolojik anlamda kaygı yaşamasına neden olması, pandeminin toplumsal etkilerinin tüm sosyolojik segmentlerde ne kadar şiddetli olduğunun göstergelerinden biri olmuştur. 2020 yılı boyunca yaşanan karantina ve kısıtlamalardan en fazla payını alan konser ve müzik etkinliklerinin iptal olması sektör çalışanlarının ekonomik krize girmesinin yanı sıra endüstrinin gelişmesi adına da kayıp bir yıl olmuştur. Dünya savaşlarında yaşanan ekonomik buhranları aratmayan bu kayıp yılın telafisi için, devletlerin müzik endüstrisine yönelik sübvansiyonlar yaparak sektörün bu yaralarının sarmasına destek olması gerekliliği bir kez daha gündeme gelmiştir.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, Ö., & Günay, A. (2020). The early impact of the Covid-19 pandemic on the global and Turkish economy. *Turkish Journal of Medical Sciences*, 50, 520-526.

Chan, J. F., Yuan, S., Kok, K. H., To, K. K., Chu, H., Yang, J., & ... & Tsoi, H. W. (2020). A familial cluster of pneumonia associated with the 2019 novel coronavirus indicating person-to-person transmission: a study of a family cluster. *The Lancet*, 395(10223), 514-523.

CRS. (2020). *Global economic effects of COVID-19. CRS Report.* <https://fas.org/sgp/crs/row/R46270.pdf> adresinden alındı

Demir, M., Günaydın, Y., & Demir, Ş. Ş. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Türkiye'de Turizm Üzerindeki Öncülleri, Etkileri ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1).

Duran, M. S., & Acar, M. (2020). Bir virüsün dünyaya ettikleri: Covid 19 pandemisinin makroekonomik etkileri. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 10(1), 54-67.

Erdoğan, İ. (2012). Pozitivist Metodoloji ve Ötesi. Geliştirilmiş 3.Baskı. Ankara: ERK Yayınları.

Huang, C., Wang, Y., Li, X., Ren, L., Zhao, J., Hu, Y., & ... & Cheng, Z. (2020). Clinical features of patients infected with 2019 novel coronavirus in Wuhan, China. *The lancet*, 395(10223), 497-506.

IMF (2020). <https://www.imf.org/en/Home> Erişim Tarihi: 14.02.2021

Köse Z. (2020). Covid-19'un Küresel Ekonomiye Etkileri. Ankara: Gazi Kitabevi.

Li, Q., Guan, X., Wu, P., Wang, X., Zhou, L., Tong, Y., & ... & Xing, X. (2020). Early transmission dynamics in Wuhan, China, of novel coronavirus-infected pneumonia. *New England Journal of Medicine*(382), 1199-1207.

Mamusevich, S. (2020). The Global Economic Impact of Covid-19. https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/245665/1/marmusevich_sbornik24.pdf adresinden alındı

TÜİK (2020). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Ekim-2020-37485> (Erişim Tarihi: 21.02.2021)

Öztürk, Ö., Şişman, M. Y., Uslu, H., & Çıtak, F. (2020). Effects of COVID-19 Outbreak on Turkish Stock Market: A Sectoral-Level Analysis. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 56-68.

Zhu, N., Zhang, D., Wang, W., Li, X., Yang, B., & Song, J. (2020). A Novel coronavirus from patients with pneumonia in China. *New England Journal of Medicine*.(382), 727-733.

Yapılan Mülakatlar:

- Nur Yoldaş / 19 Haziran 2020
Buzuki Orhan Osman / 26 Haziran 2020
Burcu Güneş / 12 Haziran 2020
Melek Mosso / 21 Mayıs 2020
Aşkın Nur Yengi / 23 Haziran 2020
Zeynep Dizdar / 25 Haziran 2020
Yeşim Salkım / 14 Mayıs 2020
Ferhat Göçer / 08 Temmuz 2020
Cenk Eren / 29 Mayıs 2020
Berksan / 26 Mayıs 2020
Yalın / 17 Nisan 2020
Simge / 01 Nisan 2020
Barış Kömürcüoğlu / 07 Mayıs 2020
Funda Arar / 27 Mart 2020
Linet / 20 Mart 2020
Barbaros / 16 Nisan 2020
Soner Sarıkabadayı / 10 Temmuz 2020
Hande Yener / 17 Temmuz 2020
Onur Akın / 16 Temmuz 2020
Erdem Kınay / 25 Ağustos 2020
Lara / 14 Temmuz 2020
Yaşar İpek / 15 Temmuz 2020
Öykü Gürman / 01 Eylül 2020
Göksel / 29 Temmuz 2020
Ege / 28 Ağustos 2020
Buray / 28 Temmuz 2020
Alex Tataryan / 09 Temmuz 2020
Sertab Erener / 22 Mayıs 2020
Mustafa Ceceli / 15 Nisan 2020
Tuğba Yurt / 15 Mayıs 2020
Gökhan Akar / 29 Nisan 2020
Hande Ünsal / 21 Nisan 2020
Gökhan Türkmen / 08 Ağustos 2020